

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
д.е.н., доц. Гончаренко О.М.
“___” _____ 20__ р.

ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності фінанси і кредит

за темою:

«Особливості організації фінансів страхових компаній»

Виконавець

Студент фінансово-економічного факультету
Калугіна Вікторія Ігорівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

_____ ст.викладач
(науковий ступінь, вчене звання)
Сташкевич Н.М. _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2016

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Фінансові засади діяльності страхової організації та особливості організації фінансів страховиків	6
1.1. Організація управління фінансами страхової компанії.....	6
1.2. Сутність фінансів страховика та особливості їх організації.....	11
1.3. Управління фінансовою діяльністю страхової організації як системний процес.....	18
1.4. Формування страхових резервів та фінансовий потенціал страхової компанії	24
РОЗДІЛ 2. Аналі організації фінансової діяльності ПрАТ «СТ«Іллічівське».....	30
2.1. ПрАТ «СТ « Іллічівське» як суб'єкт страхового ринку.....	30
2.2.Аналіз фінансового потенціалу ПрАТ «СТ « Іллічівське».....	35
2.3. Аналіз формування страхового портфелю ПрАТ «СТ « Іллічівське».....	46
2.4.Аналіз доходів витрат та фінансового результату ПрАТ «СТ «Іллічівське».....	54
2.5.Аналіз фінансового стану ПрАТ «СТ «Іллічівське».....	63
РОЗДІЛ 3. Напрямки удосконалення управління фінансами страхової компанії з метою забезпечення її ефективного розвитку.....	67
3.1. Управління капіталом страхової компанії для підвищення прибутковості.....	67
3.2.Розробка стратегії страхової компанії , як один з чинників удосконалення її функціонування на ринку	71
3.3. Оптимізація страхового портфелю у забезпеченні фінансової стійкості страхової компанії	78
ВИСНОВКИ	85
Список використаних джерел	90
Додатки	95

ВСТУП

У сучасних економічних умовах страхування – чи не єдина галузь економіки України, яка протягом останніх років має стабільний значний щорічний приріст обсягів наданих послуг. Згідно із Законом України «Про страхування» страхування – це вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів фізичних осіб та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати фізичними особами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) та доходів від розміщення коштів цих фондів.

У сучасній економіці страхування є фінансовим гарантом, що дозволяє компенсувати збиток, який виникає в результаті різного роду непередбачених подій. Разом з тим у багатьох розвинених країнах світу страхові компанії за своєю потужністю і розмірами концентрованого у них капіталу стоять нарівні з банками і є важливою галуззю фінансового сектора економіки.

Таким чином, страхування є галуззю економіки, що має велике суспільне, соціальне та економічне значення. Зараз страхування в Україні - це динамічна галузь, яка спирається на величезний і практично не освоєний ринок, що має, на думку провідних спеціалістів у цій області, велике майбутнє.

Однак тільки налагоджена система функціонування фінансів, обґрунтована тарифна політика і правильно організована методика формування страхових резервів в поєднанні з ефективним їх розміщенням здатні забезпечити страхової компанії фінансову стійкість, а значить і надійність. Разом з тим тема організації та функціонування фінансів страхових компаній є недостатньо розробленою в порівнянні з фінансами інших галузей.

Акумулюючи значні грошові кошти, страховики мають можливість здійснювати страховий захист страхувальників. Крім того, вони мають значні обсяги тимчасово вільних коштів і здійснюють не тільки страхову, а й інвестиційну діяльність. У цьому секторі економіки циркулюють значні грошові

потоки і страхові організації є активними учасниками перерозподілу ВВП, перетворюючись на складні фінансові інститути, що мають свою галузеву специфіку.

Ефективна організація фінансів страховиків значною мірою визначається особливостями страхування як виду підприємницької діяльності і особливим статусом страховиків як суб'єктів підприємницької діяльності.

Економічна, фінансова та соціальна стабільність в державі на рівні суб'єктів господарювання та громадян передбачає розвиток різних видів страхування. Страхові компанії концентрують на собі майнові інтереси своїх клієнтів (фізичних і юридичних осіб). Проте, захищаючи майнові інтереси інших осіб, вони самі не застраховані від впливу чинників зовнішнього та внутрішнього середовищ. Страхові компанії функціонують у тих же умовах, що й інші суб'єкти господарювання, а отже піддаються тим самим ризикам. Але одночасно на них впливають й фактори, що притаманні лише страховій діяльності.

Метою дипломної роботи є дослідження процесу організації фінансової діяльності страхових компаній і вироблення рекомендацій щодо удосконалення фінансової діяльності страхової організації.

Для здійснення поставленої мети поставлені завдання дипломної роботи:

- розглянути фінансові засади діяльності страхової організації та особливості організації фінансів страховиків;
- оцінити сутність фінансів страховика та особливості їх організації;
- провести аналіз фінансової діяльності ПрАТ «СТ Іллічівське»;
- розробити напрямки удосконалення управління фінансами страхової компанії.

Об'єкт дослідження – процес організації фінансів страхової компанії «СТ «Іллічівське».

Предмет дослідження – економічні відносини з приводу організації фінансової діяльності страхової компанії «СТ «Іллічівське».

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою даної дипломної роботи стали фундаментальні положення зарубіжної та вітчизняної

теорії фінансів страхових компаній . Для досягнення визначеної мети залежно від складності наукових завдань застосовувався комплекс загальнонаукових методів: аналіз і узагальнення, класифікація, оцінювання; системний та порівняльний аналіз.

Інформаційну базу дослідження складають наукові праці вітчизняних та зарубіжних економістів з теорії страхового ринку; наукові та практичні дослідження з питань здійснення страхових операцій, законодавчі та нормативні акти, що регулюють діяльність страхових компаній в Україні; звітні дані діяльності страхової компанії «СТ«Іллічівське»; науково-методична література; матеріали періодичних видань.

Структура роботи. Робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

ВИСНОВКИ

Страхова справа активно сприяє розвитку бізнесу та вирішенню соціальних проблем. Ступінь розвитку страхування є індикатором зрілості ринкових відносин. Страхування — не лише перспективний, а й дуже складний вид діяльності, з специфічною організацією фінансів, вирішальне значення для розвитку якого має управління фінансовою діяльністю страхової організації.

В дипломній роботі був проведений аналіз організації фінансів ПрАТ «СТ «Іллічівське». У ході проведеного аналізу було виявлено, що фінансовий стан Товариства досить стабільний і компанія має достатньо власних коштів для подальшого ведення діяльності. Всі ключові показники «СТ «Іллічівське» за аналізуємий період зростають, що є гарним показником для компанії на страховому ринку. Негативним є те, що за аналізуємий період фінансовим результатом «СТ «Іллічівське» був збиток.

Головною перешкодою на ринку для страхових компаній є низький платоспроможний попит фізичних та юридичних осіб на страхові послуги, що не забезпечує необхідної рентабельності діяльності компанії.

У регулюванні страхового ринку залишається ряд невирішених проблем, серед яких зокрема:

- недостатня узгодженість дій державних органів, що опікуються питаннями страхування між собою, а також державних органів і само регульованих організацій, що призводить до безсистемності рішень і зниження загального рівня державного регулювання страхової діяльності;

- недостатній обсяг повноважень державних органів на застосування санкцій та притягнення до відповідальності юридичних і фізичних осіб за порушення страхового законодавства, що не сприяє підвищенню рівня відповідальності професійних учасників страхового ринку;

- відсутність якісної системи обліку, звітності, розкриття інформації та нагляду за діяльністю страхових організацій.

З огляду на дані проблеми, існує багато способів підвищення прибутковості страхових компаній. Я вважаю, що саме професійне управління капіталом є запорукою ефективного функціонування суб'єкта господарювання.

У практиці страхового менеджменту широко використовується стратегія оновлення. Вона передбачає безперервний процес пошуків і впровадження нових методів управління, зорієнтованих на послідовне вдосконалення страхової справи. Опрацювання стратегії має враховувати адаптацію до зовнішнього середовища, внутрішню координацію та організаційне передбачення. Тому стратегічні програми потрібно складати доволі гнучкими, аби при потребі їх можна було переорієнтувати або модифікувати.

Стратегічний план компанії має бути довгостроковим за метою діяльності, але досить гнучким за методами досягнення мети. Приблизно кожні півроку його доцільно коригувати залежно від зміни ділових і соціальних обставин, аналізуючи динаміку макроекономічних показників, що характеризують темпи економічного зростання (спаду), рівень інфляції та безробіття, структурні зміни в економіці, умови оподаткування юридичних і фізичних осіб тощо.

Надзвичайно важливе значення для ефективної реалізації стратегії страховика має бізнес-план. Його мета - конкретизувати діяльність компанії на найближчу перспективу (3-5 років) згідно з потребами ринку і можливостями мобілізації для цього відповідних ресурсів.

Державна політика, спрямована на приватизацію, реформу пенсійного забезпечення та медичного обслуговування населення, залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій, здійснення протиінфляційних заходів, раціоналізація оподаткування як страхувальників, так і страховиків, упорядкування відсоткових ставок, валютних курсів, налагодження фінансового контролю, забезпечує серйозні передумови для активізації страхової діяльності.

Стратегія кожної конкретної компанії полягає в тому, щоб максимально скористатися цими можливостями. Водночас мають бути своєчасно враховані й чинники, що ускладнюють роботу страховиків. Важливо, щоб менеджери всіх рівнів були добре і своєчасно ознайомлені зі стратегічною лінією та пріоритетами компанії.

Для діяльності страхових компаній важливе значення має їх фінансова надійність. Економічною передумовою останньої є наявність певного співвідношення між величиною страхових зобов'язань компанії та розміром коштів, які знаходяться в її розпорядженні. Фінансова надійність страхової компанії залежить від ряду факторів, серед яких можна виділити стан страхового портфеля, структура якого зумовлює величину страхових премій, сформованих страхових резервів і виплат компанії.

Контролюючи структуру страхового портфеля і, відповідно, виявляючи найбільш ризикові групи клієнтів, об'єктів страхування, страховик може оптимізувати прибутковість по портфелю. Оптимальний страховий портфель формується на основі поєднання в ньому видів страхування збитковість, за якими дозволяє утримувати якусь задану її норму, що забезпечує достатній запас платоспроможності й одержання прибутку підприємством.

Структура страхового портфеля складається під впливом асортименту страхових послуг, тобто системи видів і форм страхування. Особливе значення для забезпечення фінансової стійкості страхових операцій має оперативне реагування на задоволення попиту в тих страхових послугах, які в ринкових умовах відповідають інтересам страхувальників. Менеджмент ПрАТ «СТ «Іллічівське» у ході реалізації своєї стратегії змінює структуру страхового портфеля: до 2014р. співвідношення добровільних та обов'язкових видів складалось на користь добровільних видів, з 2015р. більшу частку страхового портфеля складають обов'язкові види страхування.

Проблеми платоспроможності компаній загострились ще в період наступу фінансової кризи, що супроводжувалось різким падінням попиту на страхові послуги: сталося банкрутство ряду компаній, з'явилися затримки у виплаті

страхових відшкодувань, у портфелі компаній залишилися найбільш ризикові види страхування, без яких в силу нормативних вимог не можуть обійтися клієнти. Перш за все, це відноситься до моторних видів страхування, за рахунок яких сформовано портфель більшості страхових компаній.

З метою зміцнення фінансового становища компаній необхідно розвивати менш збиткові види страхування, коригуючи тарифну політику, розвиваючи регіональну мережу, реалізуючи програми лояльності по відношенню до клієнтам – фізичним особам, що особливо актуально в умовах зниження платоспроможності населення.

На українському ринку рентабельність страхової діяльності значно вища, а рівень виплат страховиків є нижчим, ніж в західноєвропейських країнах. Тому сьогодні все ж інвестиційна діяльність для українських страхових компаній носить допоміжний характер, а основні доходи страховики отримують безпосередньо від діяльності по страхуванню. Інвестиційні доходи іноземних страховиків складають більше 70% всіх доходів, що дозволяє забезпечити фінансову стійкість страхової організації навіть в умовах високих страхових ризиків і при виникненні кризових явищ.

Орієнтуючись саме на даний тип діяльності дасть змогу не лише мінімізувати ризики пов'язані із нестійким фінансовим середовищем, а й дасть змогу вивести страхові компанії на перші позиції на ринку представників фінансових послуг.

Страхові резерви тимчасово перебувають у розпорядженні страховика, що дає змогу інвестувати їх з метою отримання доходу. Інвестиційна діяльність пов'язана з ризиками, й саме ризик є визначальним при виборі варіанта інвестування. Більш ніж половина страхових резервів інвестуються в банківські вклади (депозити), що пояснюється їх постійною дохідністю й відносною забезпеченістю гарантування вкладів. Що стосується інших активів, вільних від зобов'язань, то вони вкладуються в цінні папери.

Отож, для вирішення проблеми страхової компанії “Іллічівська” - підвищення рентабельності, - є багато концепцій. Проте найвигіднішою для страховика вважається концепція оцінки ризику використання капіталу, яка заключається в

інвестиційній діяльності. Хоча дана концепція ще й передбачає виникнення ризику втрати доходу.

Виникає необхідність проведення оптимальної інвестиційної політики, співпраці інвестиційних і страхових компаній. В даний момент в Україні існує декілька варіантів співпраці інвестиційних і страхових компаній, завдяки яким останні дістають можливість збільшити свій прибуток:

- а) перехресні продажі і створення сумісних продуктів;
- б) розміщення засобів страхової компанії (власних активів або частини страхових резервів) в цінні папери вже існуючих інвестиційних фондів;
- в) передача частини страхових резервів, які можуть розміщуватися в цінні папери, в управління на підставі договору про управління активами інституційного інвестора або договору на управління цінними паперами (згідно Закону України «Про цінні папери і фондовий ринок», де страхові компанії названі інституційними інвесторами).

Можна дійти висновку, що лише збалансований, з урахуванням дохідності та ризику, страховий портфель компанії є базою виконання зобов'язань за договорами страхування, вдосконалення організації фінансів, отримання прибутку і задоволення інвестиційних очікувань засновників компанії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Александрова М. М. Страхування[Текст] : навчальний посібник / М. М. Александрова. – К.: ЦУЛ, 2002. – 157 с.
2. Базилевич В. Д. Страхування [Текст] : практикум / Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка; ред. В. Д. Базилевич. – К.: Знання, 2011. – 467 с.
3. Базилевич В. Д. Страхування [Текст] : підручник / ред. В. Д. Базилевич – К.: Знання, 2008. – 146с.
4. Баскаков В.М.Страхова статистика: стан і перспективи, Надійність та контроль якості./ В.М. Баскаков, А.Ю. Шупляков // Страхова справа. - №1.-2008 .- 51с.
5. Бігдаш, В. Д. Страхування [Текст] : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / В. Д. Бігдаш. – К. : МАУП,2009. – 448 с.
6. Бігдаш, В. Д. Страхування [Текст] : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / В. Д. Бігдаш. – К. : МАУП, 2007. – 89 с.
7. Внукова Н. М. Страхування: теорія та практика [Текст] : навчально- методичний посібник / Н. М. Внукова, В. І. Успенко, Л. В. Временко. – Х.: Бурун Книга, 2004. – 56 с.
8. Внукова Н. М. Страхування: теорія та практика , 2009. – с.234.
9. Вовчак О. Д. Страхування [Текст] : навчальний посібник / О. Д. Вовчак. - 3-тє вид., стереот.. – Львів: Новий Світ-2000, 2006. –267с. 103
10. Гаманкова, О. О. Страхування [Текст] : Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / КНЕУ; ред. О. О. Гаманкова. – К.: КНЕУ, 2000. – 127 с.
11. Гаманкова, О. О. Фінанси страхових організацій : навчальний посібник /О. О. Гаманкова. – К. : КНЕУ, 2007. – 239 с
- 12.Горбач Л. М. Страхова справа [Текст] : навчальний посібник / 167с.
- 13.Гвозденко А.А. Основы страхования: Учебник. - М.: Финансы и статистика, 1998с. 45.
- 14.Гвозденко А.А. Основы страхования: Учебник с. 356
15. Горбач Л. М. Страхова справа [Текст] : навчальний посібник / Л. М. Горбач. - 2-ге вид., випр.. – К.: Кондор, 2003. – 241 с.

16. Державна служба статистики України. – Офіційний сайт. –[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
17. Дьячкова Ю. М. Страхування [Текст] : навчальний посібник / Ю. М. Дьячкова; Мін-во освіти і науки України, Донбаська держ. машинобудівна академія. – К.: ЦУЛ, 2008. – 157 с.
18. Завада, О. Розвиток страхового ринку України: що? як? коли? [Текст] / О. Завада // Фінансовий ринок України. – 2008. – № 10. – С. 8с.
19. Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР зі змінами та доповненнями. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
20. Заруба О. Д. Страхова справа [Текст] : підручник / О. Д. Заруба. – К.: Знання, 1998. – 141 с.
21. Епифанов А.А. Страхование [Текст] / А. А. Епифанов, В. В. Коваленко. – Сумы: Слобожанщина, 1997. – 57 с.
22. Кашенко О. Л. Соціально-економічні основи страхування [Текст] : навчальний посібник / О. Л. Кашенко, В. А. Борисова. – Суми: Університетська книга, 1999. – 126 с.
23. Козоріз, Г. Г. Проблеми розвитку страхового ринку в Україні [Текст] / Г. Г. Козоріз // Регіональна економіка. – 2008. – № 2. – С. 116.
24. Ліга страхових організацій. – Офіційний сайт. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://uainsur.com/>
25. Мурашко, О. В. Технічні резерви та їх роль у забезпеченні фінансової надійності страхової компанії : дис. на здобуття ступеня канд. екон. наук : 08.04.01 / Мурашко Олександр Васильович. – К. : КНЕУ, 1998. – 260 с.
26. Осадець С. С. Страхування [Текст] : підручник / С. С. Осадець; КНЕУ, Укр. фінансово-банківська школа. – К.: КНЕУ, 1998. – 528 с. 51
27. Осадець С. С. Страхування [Текст] : підручник / Мін-во освіти і науки України, КНЕУ, Укр. фінансово-банківська школа; ред. С. С. Осадець. – 2- е вид., перероб. і доп.. – К.: КНЕУ, 2002. – 453 с.
28. Офіційний сайт Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України. – <http://www.dfp.gov.ua/734.html>

29. Пласкова, Н. С. Анализ деятельности страховой организации [Текст] / Н. С. Пласкова // Финансы. – 2007. – № 12. – С. 49.
30. Плиса В. Й. Страхування [Текст] : навчальний посібник / В. Й. Плиса. – 2-ге вид. – К.: Каравела, 2008. – 261 с.
31. Плиса, В. Й. Управління фінансовою стійкістю страховика [Текст] / В. Й. Плиса // Фінанси України. – 2001. – № 9. – С. 124.
- 32 Про затвердження рекомендацій щодо аналізу діяльності страховиків : [розпорядження Держфінпослуг України від 17.03.2005 № 3755]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v3755486-05>.
33. Розпорядження Держфінпослуг «Про затвердження Правил формування, обліку та розміщення страхових резервів за видами страхування, іншими, ніж страхування життя» від 17.12.2004 р. № 3104. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
34. Розпорядження Держфінпослуг «Про затвердження Правил формування, обліку та розміщення страхових резервів за видами страхування, іншими, ніж страхування життя» від 17.12.2004 р. № 3104. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi..>
35. Ромащенко, О. В. Планування і прогнозування фінансової діяльності страхових компаній на основі економіко-математичного моделювання [Текст] / О. Ромащенко // Ринок цінних паперів. Вісник Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку. – 2007. – № 11. – С. 15. 107
36. Самойловський, А. Л. Комплексна оцінка фінансового стану страховки [Текст] / А. Л. Самойловський // Формування ринкових відносин в Україні. – 2004. – № 4. – С. 5-9.
37. Самойловський А.Л. Пропозиції щодо вдосконалення страхового ринку України // Фінанси України.-№10.-2000.-С. 16.
38. Селівьорстов, О. Оцінка фінансового стану страховиків [Текст] / О. Селівьорстов // Український науково-практичний журнал «Страхова справа». – 2003. – № 4. – С. 46–47.

39. Таркуцяк А. О. Страхування [Текст] : навчальний посібник / А. О. Таркуцяк; Європейський ун-т фінансів, інформаційних систем, менеджменту і бізнесу. – К.: Вид-во Європ. ун-ту фінансів, інф. систем, менеджм. і бізнесу, 2000. – 120 с. 108
40. Тихонова, Е. С. Оценка финансовой устойчивости страховой организации по РСБУ и МСФО [Текст] / Е. С. Тихонова // Финансы. – 2009. – № 2. – С. 23–24.
41. Ткаченко Н. В. Страхування [Текст] : навчальний посібник/ Н. В. Ткаченко. – К.: Ліра-К, 2007. – 241 с.
42. Шірінян Л. В. Визначення фінансової стійкості страхових компаній і підприємств [Текст] / Л. В. Шірінян //Фінанси України. – 2005. N 9. С.55.
43. Форіншурер – Інтернет-журнал про страхування. – Офіційний сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://forinsurer.com/>.
44. Філонюк О. Сучасні тенденції розвитку та завдання страхового ринку України // Економічний часопис-XXI.-№7.-2004.-С.21-22.
45. Фурман В.М. Основні напрямки організації стратегічного управління в страхових компаніях // Економіка і прогнозування (укр.).- 2004.- № 5.- С.40.
46. Ширинян Л. В. Достижение финансовой устойчивости страховых компаний [Текст] / Л. В. Ширинян //Финансы. – 2004. – N 6. – С.59. 47.Ширянян Л. В. Організація фінансів страхових компаній України в сучасних умовах // Регіональна Економіка. – 2006. – № 3 с.23.
48. Штефюк П. Посередництво на ринку страхових послуг: аспекти діяльності // Україна - BUSINESS. - 2015 р. № 12. С .23
49. Шумелда Я. Страхування. Навч.посібник. Тернопіль.: Джура, 2004. С. 33